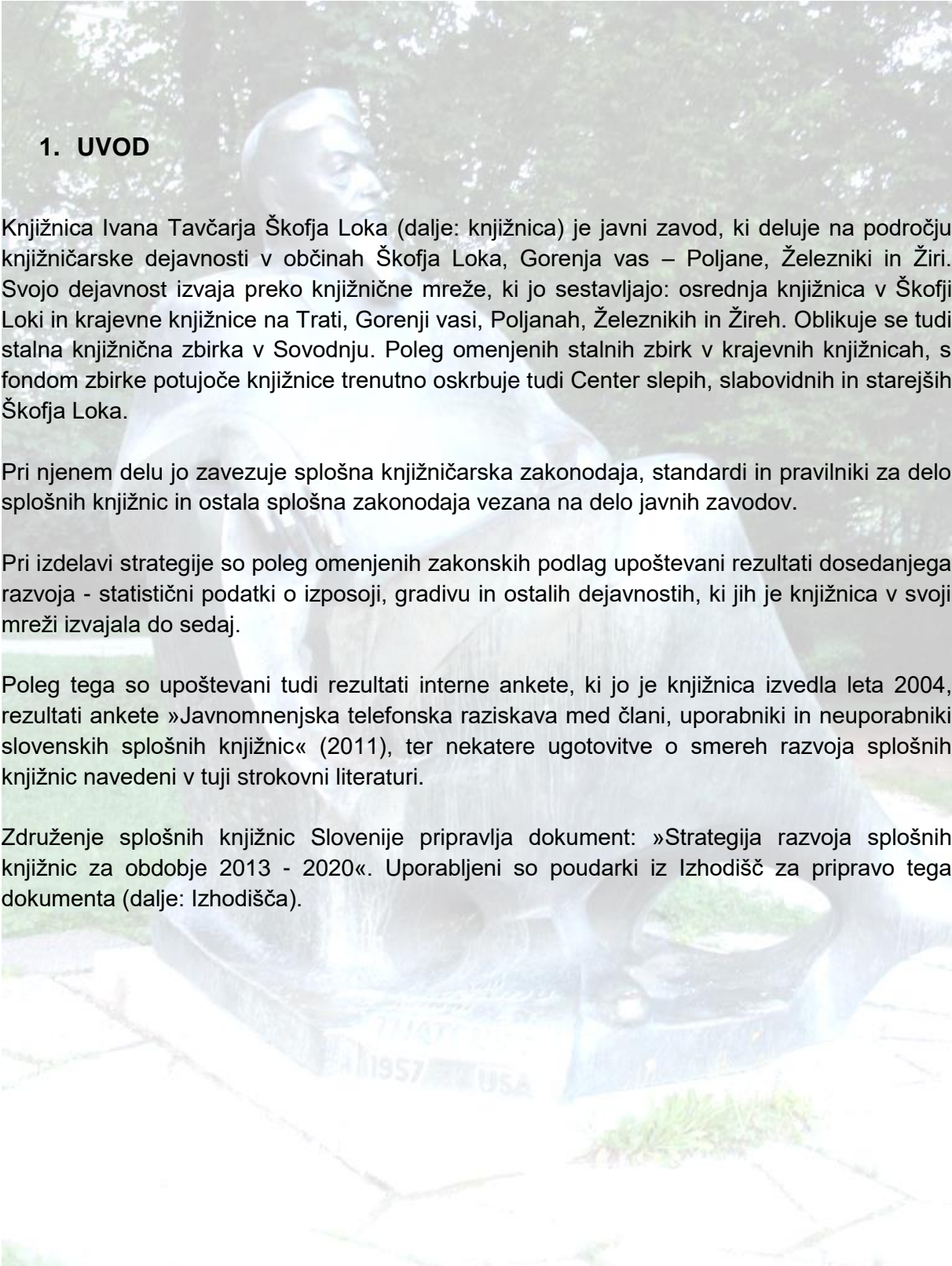

STRATEŠKI NAČRT
KNJIŽNICE IVANA TAVČARJA
ŠKOFJA LOKA

ZA OBDOBJE 2013-2020

»knjižnica, prostor odprt za vsakogar«

1. UVOD

Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka (dalje: knjižnica) je javni zavod, ki deluje na področju knjižničarske dejavnosti v občinah Škofja Loka, Gorenja vas – Poljane, Železniki in Žiri. Svojo dejavnost izvaja preko knjižnične mreže, ki jo sestavljajo: osrednja knjižnica v Škofji Loki in krajevne knjižnice na Trati, Gorenji vasi, Poljanah, Železnikih in Žireh. Oblikuje se tudi stalna knjižnična zbirka v Sovodnju. Poleg omenjenih stalnih zbirk v krajevnih knjižnicah, s fondom zbirke potujoče knjižnice trenutno oskrbuje tudi Center slepih, slabovidnih in starejših Škofja Loka.

Pri njenem delu jo zavezuje splošna knjižničarska zakonodaja, standardi in pravilniki za delo splošnih knjižnic in ostala splošna zakonodaja vezana na delo javnih zavodov.

Pri izdelavi strategije so poleg omenjenih zakonskih podlag upoštevani rezultati dosedanjega razvoja - statistični podatki o izposoji, gradivu in ostalih dejavnostih, ki jih je knjižnica v svoji mreži izvajala do sedaj.

Poleg tega so upoštevani tudi rezultati interne ankete, ki jo je knjižnica izvedla leta 2004, rezultati ankete »Javnomnenjska telefonska raziskava med člani, uporabniki in neuporabniki slovenskih splošnih knjižnic« (2011), ter nekatere ugotovitve o smereh razvoja splošnih knjižnic navedeni v tuji strokovni literaturi.

Združenje splošnih knjižnic Slovenije pripravlja dokument: »Strategija razvoja splošnih knjižnic za obdobje 2013 - 2020«. Uporabljeni so poudarki iz Izhodišč za pripravo tega dokumenta (dalje: Izhodišča).

2. POSLANSTVO IN NALOGE

Poslanstvo izvira iz nalog splošnih knjižnic, ki so definirane z Zakonom o knjižničarstvu, (2001) kjer so poleg osnovne naloge, nakupa in posredovanja gradiva uporabnikom, našteje tudi naslednje dejavnosti:

- sodelujejo v vseživljenjskem izobraževanju,
- zbirajo, obdelujejo, varujejo in posredujejo domoznansko gradivo,
- zagotavljajo dostopnost in uporabo gradiv javnih oblasti, ki so splošno dostopna na elektronskih medijih,
- organizirajo posebne oblike dejavnosti za otroke, mladino in odrasle, ki so namenjene spodbujanju bralne kulture,
- organizirajo posebne oblike dejavnosti za otroke, mladino in odrasle s posebnimi potrebami,
- organizirajo kulturne prireditve, ki so povezane z njihovo dejavnostjo.

Knjižnica je v svojem poslanstvu in delu zavezana javnosti. Pri svojem delovanju združuje ljudi, informacije in ideje z namenom, da bogati življenje posameznika in skupnosti.

Pri poslanstvu in nalogah bomo sledili trendom in ugotovitvam, ki jih navaja dokument Izhodišča. Navedene elemente in spremembe opazamo tudi pri svojem vsakdanjem delu:

- od osredotočanja na oblikovanje in kopičenje knjižničnih zbirk k ustvarjanju različnih povezav z okoljem in razvoju novih storitev tako v »realnem« kot »virtualnem« okolju,
- od osredotočanja k izdelku (storitvi) na usmerjenost k uporabniku in njegovemu aktivnemu vključevanju v oblikovanje ponudbe knjižnic,
- od koncepta splošne knjižnice kot »shrambe« knjig, k ustvarjanju družbenih središč v lokalnih okoljih, s poudarkom na socialnem mreženju.
- držati korak s konkurenco pri ponudbi storitev.

3. VIZIJA

Splošna knjižnica ne bo izgubila svojega pomena zaradi razvoja in širjenja tehnologije. Nasprotno, tehnologija ji bo le v dodatno pomoč pri širjenju informacij na različne nove načine, ki so se že in se še bodo razvili.

Tako bo lahko še naprej podpirala duha raziskovanja, veselja do branja in znanja za vse skupine uporabnikov, vseh starosti, vključno z najmlajšimi.

Pri tem jim bodo pomagali zaposleni, ki bodo posredniki in vodniki do informacij in znanj, katerih del bodo ustvarjali tudi sami.

Verjamemo, da bodo splošne knjižnice ostale osrednji prostor lokalnih skupnosti in prostor, ki bo združeval interese teh skupnosti ter posamezniku dovoljeval razkošje biti sam v povezavi z ostalimi, možnost za razmišljanje in sanjarjenje.

Verjamemo tudi, da je in bo splošna knjižnica ostala bistvenega pomena za podporo in vzdrževanje:

- svobodne družbe,
- pismenosti in vseživljenjskega izobraževanja,
- spodbujanja vrednot duhovnega in miselnega sveta.

Zato bomo cenili:

- inovativnost, domišljijo in ustvarjalnost,
- odličnost storitev,
- odzivnost na potrebe lokalnih okolij kjer deluje,
- smotrno uporabo človeških in ostalih virov, ki so na voljo za delovanje,
- različnost oseb in idej,
- prilagodljivost, sodelovanje in odprto komunikacijo.

4. STRATEŠKE USMERITVE

Usmeritve izhajajo iz vprašanja: »Kaj lahko splošna knjižnica nudi uporabnikom, česar v podobnih javnih ustanovah ne najdejo?«

- brezplačno zagotavljanje in dostop do gradiva in informacij v vseh oblikah in pojavnih vsebinah,
- odprt prostor za vse, za potrebe navdiha, učenja, srečevanj in prireditev,
- lokalni center druženja in dostopa do informacij ter kulturnih vsebin,
- tehnološka in osebna, strokovna podpora uporabnikom pri iskanju informacij za različne potrebe (preživljanje prostega časa, izobraževanja, ...)

Zato si bo prizadevala za:

- pridobivanje in nakup gradiva,
- dostop in večjo ponudbo obstoječih in prihodnjih komunikacijskih tehnologij,
- podporo procesu vseživljenjskega izobraževanja,
- čim večji delež članstva vseh prebivalcev, posebno pa otrok in mladih,
- večjo odprtost,
- z razvojem mreže, skrbela tudi za čim boljšo pokritost področja svojega delovanja,
- skrbela za domoznansko dejavnost in digitalizacijo domoznanskega gradiva.

Ob vsem tem pa bo upoštevala načela intelektualne svobode ter pravice uporabnikov, ki izhajajo iz predpisov s področja varovanja človekovih pravic in osebnih podatkov.

5. CILJI

Cilje, ki bi jih želeli doseči delimo na skupne in veljajo za vso mrežo Knjižnice Ivana Tavčarja Škofja Loka ter posamezne, ki so pretežno vezani na razvoj posamezne enote v mreži.

Skupni cilji:

- nakup gradiva v skladu s Standardi in normativi za splošne knjižnice - (dalje: standardi), - **časovni okvir – vsako leto**
- zagotavljanje ustreznih prostorskih zmogljivosti – prizadevanje za doseganje standardov), **časovni okvir – vsako leto do dosega standardov**
- izboljšanje kadrovske strukture - dodatne zaposlitve in izobraževanje obstoječega kadra v skladu s standardi – **časovni okvir - vsaj dodatne tri strokovne delavce do leta 2020** in polovično zaposlitev vzdrževalca IKT – računalničarja do leta 2014,
- podpora in promocija branja – **časovni okvir - vsako leto** vsaj ena akcija za promocijo branja za posamezne starostne skupine,
- povečanje odprtosti - v skladu z veljavnimi standardi in ob pomoči avtomatizacije procesov izposoje – RFID sistem, **časovni okvir – vsako leto do dosega standardov ob upoštevanju kadrovske strukture,**
- povečanje števila IKT opreme za uporabnike – v skladu z veljavnimi standardi, - **časovni okvir – vsako leto do dosega standardov**
- zvišanje števila članstva za 6% – stanje leta 2011- 24%, **časovno okvir - do leta 2020,**
- sodelovanje z lokalnimi skupnostmi - krajevne knjižnice postanejo centri posredovanja informacij in kulturnih vsebin ter prostori druženja lokalnih skupnosti, **časovni okvir – vsako leto,**
- zbiranje in nadaljnja digitalizacija domoznanskega gradiva – **časovni okvir - vsako leto** vsaj eno delo (monografija ali serijska publikacija iz zaloge),
- širitev storitev knjižnice z vključevanjem novih tehnologij (e-knjige), **časovni okvir - vsako leto glede na spremembe in tehnološki razvoj,**
- izvedba prireditev prilagojenih različnim starostnim in interesnim skupinam **časovni okvir - vsako leto glede na izkazan interes.**
- uvajanje novih tehnologij – skupaj s Študentsko založbo **uvedba sistema izposoje e-knjig v letu 2013,**
- RFID sistem za izposajo in vračanje gradiva – **v celotni mreži do leta 2020,**
- spremljanje razvoja in prilagajanje strategije nastalim spremembam - **časovni okvir - vsako leto glede na spremembe.**

Cilji v posameznih enotah:

Osnova za doseganje ciljev bo gradnja na majhnih uspehih - nova prireditve, nova storitev, timsko delo in racionalizacija dela, iskanje novih prostorov in dopolnjevanje opreme.

V krajevnih knjižnicah bomo z avtomatizacijo poslovanja poskrbeli za večjo odprtost – (t.i. staffless library), dejavnosti pa prilagajali potrebam in interesom posameznega okolja, tako da bodo krajevne knjižnice postale živi lokalni centri informacij in druženja.

V manjših vaških okoljih, kjer ni racionalno izvajati dejavnosti z mrežo stalnih krajevnih knjižnic, se bomo trudili za prisotnost preko avtomatov za izposajo knjig. Te načrtujemo na lokacijah: Sorica, Davča, Lučine in Javorje. Glede na razpoložljiva sredstva, bomo te avtomate postavili do leta 2020. Tak avtomat bi bilo smiselno postaviti tudi v enega od trgovskih centrov v Škofji Loki.

Na lokacijah, kjer bo to smiselno, postaviti dodatne trezorje za vračilo gradiva.

Osrednja knjižnica v Škofji Loki (oddelek za odrasle, oddelek za otroke in mladino)

- selitev MO na Namo v letu 2013 (začasna postavitev gradiva brez adaptacije prostorov),
- v sedanjih prostorih oddelka za otroke in mladino urediti čitalniške prostore – v letu 2013,
- popolna preselitev knjižnice iz sedanjih prostorov do leta 2019,
- ob popolni preselitvi urediti tudi prehod na avtomatiziran proces izposoje/vračila gradiva - RFID (v letu 2019),
- gradivo – z dokupi in odpisom aktualizirati zbirko – vsako leto.

Krajevna knjižnica Trata

- vzdrževanje obstoječega nivoja storitev in njihova nadgradnja v skladu z razvojem tehnologije (RFID),
- možnost postavitve avtomata za izposajo knjig v enega od trgovskih centrov do leta 2018 (v skladu s finančnimi možnostmi).

Krajevna knjižnica Gorenja vas

- rešitev prostorske stiske v letu 2014,
- po pridobitvi novih prostorov - razvoj krajevne knjižnice v lokalni informacijski in družbeno kulturni center (prireditve tudi za druge skupine uporabnikov),
- s pomočjo tehnologije (videonadzora in RFID tehnologije) omogočiti delovanje knjižnice brez prisotnosti osebja (staffless library) – do leta 2020.

Krajevna knjižnica Poljane

- vzdrževanje obstoječega nivoja storitev in njihova nadgradnja v skladu z razvojem tehnologije (RFID) – do leta 2018,
- povečati število prireditvev za ostale skupine uporabnikov – vsako leto vsaj dve prireditvi za odrasle.

Krajevna knjižnica Sovodeni

- uvesti računalniško podprt sistem izposoje – COBISS – v letu 2013,
- skrbeti za racionalnejšo izrabo virov (prostor in gradivo) zato povezava z vrtcem in šolo – v letu 2013.
- s tem ukrepom tudi povečati čas odprtosti.

Krajevna knjižnica Železniki

- iskanje prostorskih rešitev – povečanje prostorov na obstoječi lokaciji v letu 2013/2014,
- povečanje števila članstva otrok in mladine do leta 2020 na 50% (2011 - 31%)
- povečati število nakupa gradiva do dosega standarda – do leta 2020 (leta 2011 - 77%),
- uvajanje tehnološko naprednejših procesov izposoje – do leta 2018,
- povečanje števila prireditvev (vsaj dve v sezoni tudi za odrasle),
- s pomočjo tehnologije (videonadzora in RFID tehnologije) omogočiti delovanje knjižnice brez prisotnosti osebja (staffless library) – do leta 2020.

Krajevna knjižnica Žiri

- vzdrževanje obstoječega nivoja storitev in njihova nadgradnja v skladu z razvojem tehnologije (RFID),
- povečati odpis in aktualizirati zbirko v skladu z normativi,
- urediti skupen prireditveni z MD prostor v kleti – v letu 2013,
- s pomočjo tehnologije (videonadzora in RFID tehnologije) omogočiti delovanje knjižnice brez prisotnosti osebja (staffless library) – do leta 2020.

6. FINANČNI OKVIR

Delovanje in financiranje javnega zavoda Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka je zakonsko urejeno. Financiranje je sestavljeno iz treh virov:

- občine so/ustanoviteljice,
- pristojno ministrstvo,
- lastna sredstva.

Pristojno **ministrstvo** (trenutno Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport) delno financira nakup gradiva (50% standarda). Občasno preko razpisov zagotavlja tudi del sredstev za nakup tehnološke opreme.

Knjižnica **lastna sredstva** (iz članarin, zamudnin, fotokopiranja, ...) namenja delno za nakup gradiva, delno pa za izvajanje drugih dejavnosti (prireditve).

Občine so/ustanoviteljice zagotavljajo sredstva za investicije in vzdrževanje, plače zaposlenih in nakup gradiva (50% normativa).

Podoben razrez sredstev pričakujemo tudi v obdobju 2013 – 2020 in v skladu s tem je tudi izdelan strateški načrt. Njegova izvedba bo torej v veliki meri odvisna prav od rednega zagotavljanja sredstev ministrstva in občin.

Rezultat javnomnenjske raziskave (2011) kaže, da 94% vprašanih podpira obstoječi način financiranja. Le na tak način bi po njihovem mnenju lahko še naprej zagotavljali visok nivo storitev, ki jih nudijo splošne knjižnice.

V primeru zahtev po ukinitvi članarin bo knjižnica izgubila znatni delež lastnih sredstev (v letu 2011 - 55%), zato bomo še naprej zagovarjali plačevanje članarin, istočasno pa bomo iskali tudi dodatne možne vire.

7. ZAKLJUČEK

Vse kar lahko pričakujemo in napovedujemo v zvezi z razvojem splošnih knjižnic je zajeto v misli starogrškega filozofa Heraklita, ki pravi: **»... vse je v teku, nič ni stalnega, vse se spreminja, ..«**

Ta ugotovitev knjižnice seveda ne sme spremeniti v pasivnega spremljevalca in opazovalca procesov, ki se in se bodo dogajali, pač v njihovega aktivnega ustvarjalca ali vsaj sočasnega izvajalca.

Časi so se spreminjali, tehnologije so prihajale in se spreminjale, z njimi pa tudi »grožnje«, ki so napovedovale zaton dejavnosti splošnih knjižnic. Realnost in potrebe okolja pa so jih vedno znova dvigale na površje.

Le nenehno spremljanje in prilagajanje potrebam posameznika in družbe bo omogočalo naš nadaljnji obstoj ne glede na spremembe. **V družbi sedanjosti in prihodnosti, kjer se izgubljam v poplavi informacij in ponudb, bo imela izbrana in urejena informacija vedno bolj pomembno mesto.** Prav tako bo svoje mesto iskal posameznik, ki v vedno bolj tehničnem svetu išče svoje mesto.

Potrudili se bomo, da bo na presečišču tehnologij, družbene tolerance, posameznikove nadarjenosti ter njegovih iskanj naša knjižnica postala **»prostor, odprt za vsakogar!«**

Škofja Loka, oktober 2012

Strateški načrt je potrdil svet Knjižnice Ivana Tavčarja Škofja Loka, na 8. redni seji, 15.10.2012